

Källövning – Brev hem till Sverige från Amerika

Brev från Olof Liljegren som reste till Amerika år 1858 för att få en bättre livssituation. Olof var ursprungligen från Jämtland i Norrland. Nedanstående texter är två brev som han skrev till sin pappa under tiden han var i Amerika

Brev 1. Troligen skriven någon gång under sommaren 1858

Min kära pappa!

(...) Här finns inga berg och stora skogar som hemma. Mississippian som är 4100 eng. mil lång kan trafikeras av ångbåtar hela vägen eftersom den inte har några vattenfall, så är det alltså i Amerika. Och med så stora hav på bägge sidor är det inte underligt att vinden är kall och klimatet omväxlande. Hittills har vi dessutom haft mycket regn. Alla floder är överfulla, landsträckor översvämmade och ödelagda ångbåtar ligger längs stadsgatorna. Hus har blivit bortspolade och tusentals familjer står utan hem, utfattiga. Broar och vägar är förstörda och ångsågarna likaså. Fördämningar och dammväggar börjar vittra sönder, och en del är troligen redan förstörda och ingen vet hur länge de kommer att hålla. Amerikanerna säger att det inte varit så mycket vatten på 20 år. (...)

(..) här går det inte att göra som vanligt när man ska iväg och sälja sina varor, spänna för häst eller oxe för en lastad vagn. Det fungerar inte eftersom vägarna är dåliga och broar saknas. Så det är till att fylla ryggsäcken och bära varorna själv. Väl framme i staden måste man byta varorna mot andra varor, eftersom pengar inte hör till vanligheterna. Ofta får man dessutom bara byta till hälften av vad varan är värd, ofta mot ägg, smör, potatis eller bär, aldrig spannmål. Fattigdomen är utbredd och många lider nöd. När någon har det extra svårt hjälps man åt att jaga, den ena stackaren hjälper den andre. Men det finns även bönder som har det väldigt bra och många som hade det fattigt hemma i Sverige har fått det mycket bättre här än vad de skulle haft i Småland eller Blekinge. Norrlänningarna däremot hade nog haft det bättre hemma.

Magnus Olofsson har varit sjuk nästan hela vintern men är nu på bättringsvägen. Skollärare Ihlström jobbar nu inom missionen och läser till präst. Andreas Olofsson har fått 20 hektar land av sin bror som han arbetar på och Erik Olofsson har arbetat så hårt att han nu har så mycket upparbetat land, att han klarar sig bra. Men ända till det välstånd och bekvämlighet som han hade hemma i Sverige kommer han knappast att få här. Men de är alla nöjda, förutom Bengt Olof. Han tycker inte alls det är bra här.

Yours heartly son Liljegren forts

Frågor:

1. Vad skriver Olof i brevet? Sammanfatta.
2. Hur beskriver Olof livet i USA?
3. Olof beskriver hur handeln ser ut där han är, tycker han det är bättre eller sämre än i Sverige?
4. Han beskriver ett antal personer och deras situation, har alla de lika bra/dåligt? Vad säger det om olika människors vistelse i Amerika?
5. Vilka andra slutsatser kan ni dra från källan?

Brev 2. Troligen skrivet någon gång under sommaren 1859

Min käre pappa!

Här är fortfarande dåliga tider, mycket arbetsfolk och få arbeten, dåliga löner och lite pengar. Förra vintern tjänade jag nästan inget alls. Jag arbetade då hos en svensk, Pettersson från Söderhamn, en bra familj. Den bästa jag träffat sedan jag lämnade Sverige. Det blev som ett hem för mig och jag arbetade inte så värst mycket. I stället sysselsatte jag mig och hans många barn med att läsa och skriva engelska, sjunga med mera. Nu arbetar jag hos en amerikan ungefär 2,5 km därifrån. Men vi ses varje söndag för då går vi tillsammans och läser och sjunger. När jag träffar hans familj känns det som hemma. Annars är de flesta vänliga, både svenskar och andra. Jag är respekterad kanske mer än vad jag är värd.

Där jag arbetar nu kommer jag troligtvis att stanna hela sommaren. Lönen är 13 dollar i månaden, ungefär hälften mot för 3 år sedan. Men en arbetare har full frihet här. Om han inte vill stanna kvar så kräver han bara sin lön och slutar, oavsett hur länge han skulle ha varit anställd. Han behöver heller inte vara rädd för att bli gripen av myndigheterna för att han slutar. Att arbeta i Sverige hos snåla och elaka bönder skulle man kunna jämställa med slaveriet här i Amerika. Det är därför det är så många smålänningar här, Småland är både folkrikt och fattigt.

Smålänningarna tar vara på sin frihet som arbetare här, även om det inte är helt lagligt. De umgås, super och slåss med kniv med varandra. Smålänningar, skåningar och blekingar verkar inte tycka om varandra värst bra. Alla går de i träskor och lever som lössläppta djävlar, ett rått och ohyfsat folk. Men jag har inte något emot dem, vi kan hålla sams.

Yours heartly son Liljegren forts

Frågor:

1. Vad skriver Olof i brevet? Sammanfatta?
2. Hur beskriver Olof arbetssituationen i Amerika?
3. Olof beskriver både positiva och negativa aspekter av arbetslivet i Amerika, vilka är positiva och vilka är negativa?
4. Olof beskriver smålänningar, skåningar och blekingar, hur är hans syn på dessa människor och vad säger det om kulturen i Amerika?
5. Sammanfattningsvis utifrån de två brev ni har läst av Olof. Är han positiv eller negativ till sin emigration till Amerika, motivera.
6. Vilka andra slutsatser kan ni dra från källan?

Brev 3. innehåller en mans förklaring varför han lämnade Sverige under början av 1900-talet och hur hans liv nu är i Amerika.

Jag är född i norra Blekinge, fullgjorde min värnplikt 1896 och 1897 i Blekingebataljon. Efter värnplikten jobbade jag här och där men snart började jag tänka hur jag skulle få en egen jordbit. Jag började titta i framtiden och kunde inte finna några utsikter. Hurän jag försökte på alla områden, var det omöjligt att få en egen jordbit. (...) Det land jag har lärt mig tjäna och lyda är omöjligt att få en handfull jord utav. Vid 21 års ålder var jag mogen att dras ut i krig men icke mogen att sätta mig in i dagens brännande frågor (Få rösta i politiska val) eftersom jag var för fattig. Därmed tänkte jag att mitt

svenska medborgarskap är fördärvat, jag måste söka mig någon annanstans. (...) Jag reste till Onkel Sams rike (Amerika) 1902. Det var mycket att lära men även att glömma. Det värsta tycktes mig vara språket. (...) Jag fick arbete på ett sågverk här i staden för två dollar om dagen, tjänar nu 3 dollar om dagen. Har på denna tid samlat ett litet kapital, som jag aldrig kunnat göra i Sverige. Låt den demokratiska andan råda mer i Sverige, minska lönen för den som lever i lyx, minska skatterna, låt en få ett stycke jord för ett skäligt (rimligt) pris, och Sverige skall bli ett blomstrande land.

Frågor:

1. Sammanfatta brevet, vad säger mannen?
2. Vilka anledningar ger han till att han lämnade Sverige? Vilken framstår som mest central och varför?
3. Hur framstår hans arbetssituation i Amerika?
4. Mannen kritiserar Sverige i brevet, vari ligger kritiken och vad menar han att man ska göra för att få det bättre i Sverige?
5. Kan det finnas tendenser i brevet, i så fall vilka?
6. Vilka andra slutsatser kan ni dra från källan?
7. Utifrån alla tre breven, hur framstår livet i Amerika under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet för svenskar?